

Kongresser och utställningar

Peripheral communities, Ängersjö 14–17 augusti 2003

Den tvärvetenskapliga konferensen *Peripheral Communities – Crisis, Continuity and Long-Term Survival* som ägde rum 14 till 17 augusti 2003 i Ängersjö kan ses som den utåtriktade kulmen på ett Riksbanksfinansierat projekt (*Flexibilitet som tradition – kulturmönster och näringar i norrländsk skogsbygd under 1000 år*) som är inne i sin avslutningsfas. Det är alltid intressant att studera bakomliggande orsaker till att projekt förläggs till specifika platser. I detta fall är en av orsakerna att Gert Magnusson, som ingår i projektledningen, under flera år hyrde ett sommarnöje i Ängersjö. Med tanke på projektets vitalitet och att det satt en tidigare tämligen outforskad bygd i blickfånget får vi vara glada att Gert avviker från den gamla arkeologiska traditionen att hålla sig med sommarnöje på Öland, Gotland eller Österlen. Det är onekligen så att det vetenskapliga utbytet i nuläget blir större av en vetenskaplig insats i vad som brukar uppfattas som "perifera" regioner än i kulturhistoriskt välutforskade regioner.

Projektet har varit utpräglat tvärvetenskapligt, med discipliner som arkeologi, ekonomisk historia, etnologi, historia, kulturgeografi, medeltidsarkeologi, skoglig vegetationsekologi och socialantropologi. Besökarna på konferensen var av lika spridd disciplintillhörighet. Möjligen kan en övervikt av arkeologer ansas utifrån deltagarlistan. Detta gjorde att konferensen blev en mötesplats som präglades av öppenhet och försök att förstå varandras perspektiv snarare än kritik av tolkningar och forskning. Ett dussintal nationaliteter fanns representerade. Flera personer hade färdats över halva jorden för att ta sig till Ängersjö, annars mest känt som Nudådalen, platsen där den årliga julkalendern utspelade sig för ett par år sedan.

Tre nyckelföredrag var på förhand givna och gemensamma för hela konferensen. Det var tre namnkunniga forskare som fick ge sina

exempel på hur de hanterar ämnet i fråga. Den engelska socialantropologen Sandra Wallman har studerat en mängd olika samhällen vilka diskuterades utifrån modeller kring hur slutna eller öppna samhällen är. Arkeologen Stig Welinder hade engagerats med kort varsel. Stig redogjorde för vad som brukar uppfattas som perifera näringar i Jämtlands och Dalarnas län. Ekonomihistorikern Ulf Jonsson gav deltagarna insikter i moderna franska landsbygdsstrategier.

Konferensens sessioner var tematiska, inte ämnesmässiga. Detta innebar att man som arkeolog fick sig en stor spännvidd av kulturhistoria till livs och tvangs vidga sina vyer. Man finner likheterna, men även skillnaderna, i hur andra discipliner hanterar samma teman som man själv. Det är kanske just där, i mötet med andra discipliner och traditioner, som spänningen i det tvärvetenskapliga ligger.

Eva Svensson påpekade vid konferensens slutdiskussion att det vore intressant att studera deltagarna på konferensen. Hur stor andel av deltagarna uppfattar att de på något plan verkar i periferin? Jag kan bara tala för mig själv, men jag uppfattar definitivt att jag verkar i den arkeologiska periferin. Genom att jag är arkeolog vid Jönköpings läns museum känner jag frustration över många kollegors okunskap om annat än storstadsregionerna. Okunskapen har flera förklaringar. Den första är att mycket av det som idag uppfattas som arkeologiska periferier har mycket ringa ytor som i historisk tid legat under plog. Detta innebär att en betydligt mindre mängd fornsaker har kunnat hittas och samlas in vid jordbruk. Fornminnesinventeringen har haft en betydligt högre rekognosceringstakt i skogsbygderna än i fullåkersbygd. Ofta kan man i de årliga rapporterna i *Arkeologi i Sverige* se att skogsbygden medvetet lågprioriterats till förmån för odlade områden och områden kring vattendrag. En ofta betyd-

ligt lägre exploateringsvolym skapar inte lika stora material som på olika sätt behandlas i rapporter och andra vetenskapliga texter. Därtill kommer att universitetens placering är avgörande för vilka regioner som studeras. Det kan konstateras att dataunderlaget måste granskas källkritiskt innan en region kan betraktas som central eller perifer. Det är uppenbart att denna

källkritik måste till oavsett disciplin, vilket är en av många nyttiga erfarenheter av konferensen.

Leif Häggström

Jönköpings läns museum

Box 2133

SE-550 02 Jönköping

leif.haggstrom@jkpglm.se